

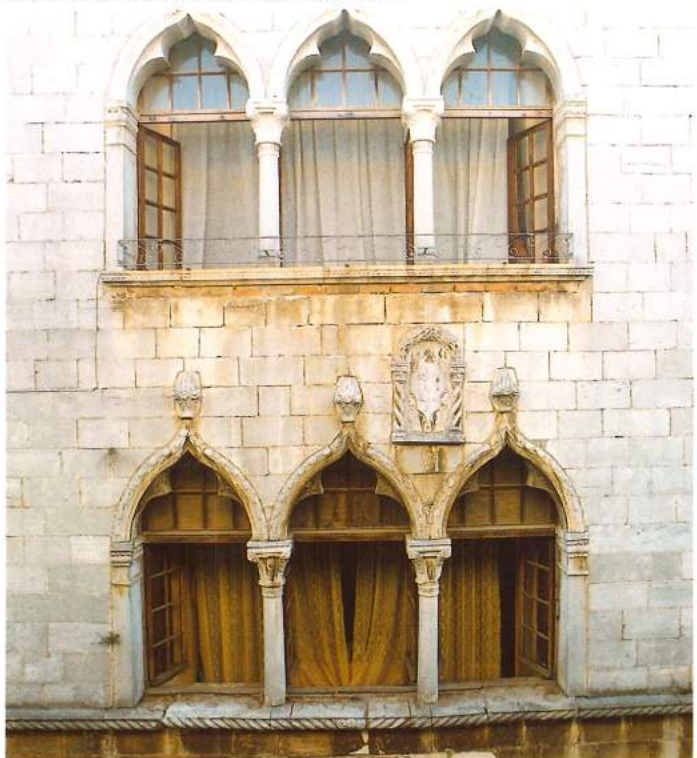
DETALJ »KUĆE DVA SVECA« U POREČU

Porečanin 1452. u Firenci (pozlaćeni likovi u nišama su iz XVII. st.); gotičkoga su stila rezbarene korske klupe iz iste godine; od slika se ističu poliptih Antonija Vivarinija i velika *Posljednja večera* Palme ml.

Unutar grada postojala je na prostoru današnje crkve Sv. Franje crkva Sv. Tome, iz V. i VI. st. (dva sloja ostataka podnih mozaika s natpisima donatora). — Na području ist. od grada, zvanome Čimare (coemeterium) u XIX. st. otkrivene su male grobljanske kapele sa širokom polukružnom apsidom, datirane u IV. i V. st. U blizini su došle na vidjelo i crkva Sv. Stjepana (jednoblodna građevina s ostacima podnog mozaika) te jednoblodna crkva Sv. Ivana (u XIX. st. bio je još vidljiv dio svoda i podni mozaik). Bliže gradu nalazila se crkva Sv. Pelagija (natpisna greda s pleternim ukrasima iz IX. st.). Uz cestu koja je slijedila smjer rim. decumanusa stajala je crkva Sv. Marka (druga pol. VI. st.) s poligonalnom »ravenskom« apsidom i podnim mozaikom. Trobrodna (arijanska?) crkva iskopana je u trikliniju rim. ladanjske vile na poluotoku Sorni J od grada; na ist. strani završavala je izbočenom polukružnom apsidom, a pred pročeljem se nalazio oktogonali baptisterij s bazenom.

Iz razdoblja predromanike očuvani su mnogobrojni primjeri rane i zrele pleterne skulpture. Znatna se građevna aktivnost zapaža ponovno u XII. i XIII. st.; započinje obnova gradskih zidina, a novo, srednjovj. gradsko

GOTIČKA PALAČA U DEKUMANSKOJ ULICI

središte razvija se uz križanje dviju gl. ulica, gdje je izgrađen veći broj romaničkih i gotičkih kuća. — U nizu pregrađenih i sačuvanih romaničkih kuća ističu se dvokatnica s biforom i drvenim balkonom u gl. ulici i kanonička kuća (tzv. kanonika) iz 1251. Romanička obilježja ima i »Kuća dva sveca«, nazvana tako prema dvjema spoliranim reljefnim figurama (Sv. Kuzma i Damjan, ?) uzidanima na pročelju. S kraja XIII. st. potječe jednoblodna franjevačka crkva, povećana vjerojatno sred. XIV. st. (barokne štukature G. Monteventinija i iluzionističke slike A. Venturinija dobiva 1751; u XIX. st. pregrađena u Istarsku sabornicu). Tijekom XV. st. gradi se veći broj palača gotičko-venec. stila s bogato ukrašenim pročeljima, a krajem stoljeća javlja se u gradskoj arhitekturi renesansna morfologija. Peterokutna kula na ulazu u grad iz 1249–50. prepravljena je 1447–48 (zabilježeni majstori Ivan i Lazar de Pari iz Trsta). Krajem XV. st. nastaju pod pritiskom tur. opasnosti fortifikacije venec. tipa: kula na sjeveroist. uglu grada iz 1473. i cilindrična kula na obali iz 1474. Postupno se u gradskoj jezgri tijekom XVII. i XVIII. st. grade i bogatije barokne građevine (palača Sinčić, danas muzej, i palača Zuccato). Izvan linije gradskih zidina, na prostoru uz prilazni put do kopnenih vrata, nastaje barokno koncipiran trg s crkvom Gospe od Anđela (građena 1747–70).

Turistička naselja nastaju uz obalu S i J od Poreča (hoteli »Kristal«, 1970; »Dijamant«, 1975; »Pical«, 1979. J. De Luke; »Mediterran«, 1971; »Galiot«, 1983. M. Salaja). U staru gradsku jezgru interpoliran je hotel »Neptun« (J. De Luca, 1968).

Muzej u Poreču osnovan je 1884 (sada Zavičajni muzej Poreštine smješten u palači Sinčić); ima lapidarij, zbirku arheol. nalaza, namještaja, slika i etnograf. predmeta. God. 1974. osnovana je *Zbirka župe Poreč*, koja sadrži četrdesetak izložaka od kojih su najvažniji fragmenti mozaika (najstariji je iz III. st.), križevi (XIII. st.), te nekoliko oltarnih pala (XV. do XVII. st.) i korske klupe.

LIT.: M. Prellog, Poreč, grad i spomenici, Beograd 1957. — R. Ivančević, Odnos antiknog i srednjovjekovnog rastera Poreča, Peristil, 1963–64, 6–7. — Poreč (fotomonografija), Zagreb 1975. — M. Suić, Antički grad na istočnom Jadranu, Zagreb 1976. — G. Cuscito, Cristianesimo antico ad Aquileia e in Istria, Trieste 1977. — B. Marušić, Kršćanstvo i poganstvo na tlu Istre u IV. i V. stoljeću, Arheološki vestnik (Ljubljana), 1978, 29. — A. Šonje, Bizant i crkveno graditeljstvo u Istri, Rijeka 1981. — Isti, Crkvena arhitektura zapadne Istre, Zagreb–Pazin 1982. — V. Ekl, Gotičko kiparstvo u Istri, Zagreb 1982. — Horvat–Matejčić–Prijatelj, Barok.

Br. Ma.

PORI, Antonio, venec. drvorezbar (XVII. st.). Izrezbario je i potpisao oltare s kipovima u crkvama na otoku Hvaru: Sv. Nikole u Starome Gradu i crkvi tvrđavi u Vrboskoj te anđele svirače u župnoj crkvi Sv. Lovre u Vrboskoj. Pripisuje mu se glavni oltar u crkvi Sv. Nikole (tzv. Muster) u Komiži.

BAROKNA I GOTIČKA KUĆA NA TRGU MATIJE GUPCA U POREČU

